

การปลูก กระเทียม

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระเทียม (Garlic) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Allium sativum* อยู่ในวงศ์ Alliaceae เป็นพืชล้มลุก มีหัวอยู่ใต้ดิน รากไม่ยาวนัก ไม่มีลักษณะยาวแบน ปลายใบแหลม โคนต้นมีใบหุ้มซ้อนกัน ออกดอกเป็นช่อสีขาว หัวกระเทียมมีกลิ่นหอมฉุน รสชาติเผ็ดร้อน นิยมใช้เป็นส่วนประกอบในอาหารไทยแทบทุกชนิด และยังมีสรรพคุณช่วยลดไขมันในเลือด ลดความดันโลหิต มีสารออกฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ เพิ่มภูมิคุ้มกันโรค และช่วยให้การย่อยอาหารดีขึ้นด้วย กระเทียมเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร

ฤดูกาลปลูก

กระเทียม สามารถปลูกได้เกือบทุกภาคของประเทศ ชอบดินร่วนระบายน้ำได้ดี และสภาพภูมิอากาศค่อนข้างหนาวเย็น จึงเหมาะที่จะปลูกในช่วงฤดูหนาว ตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน แหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ทางภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การปลูกกระเทียมแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 ปลูกช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน และเก็บเกี่ยวเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ เรียกว่า “กระเทียมดอ” หัวฝ่อง่ายเก็บได้ไม่นาน นิยมใช้ทำกระเทียมดอง

ช่วงที่ 2 ปลูกช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม (หลังเก็บเกี่ยวข้าว) และเก็บเกี่ยวเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน เรียกว่า “กระเทียมปี” หัวคุณภาพดีเก็บได้นาน นิยมใช้ทำกระเทียมแห้ง โดยทางภาคเหนือนิยมปลูกทั้งสองช่วง ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือนิยมปลูกช่วงที่ 2

พันธุ์ปลูก

ภาคเหนือนิยมปลูกพันธุ์พื้นเมืองเชียงใหม่ เชียงราย และพม่า ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือนิยมปลูกพันธุ์พื้นเมืองศรีสะเกษ และภาคกลางนิยมปลูกพันธุ์บางช้าง และพันธุ์จีนหรือไต้หวัน หากแบ่งพันธุ์ตามอายุการเก็บเกี่ยวสามารถแบ่งได้เป็น

1. พันธุ์เบา อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 75 - 90 วัน ลำต้นแข็งแรงมีขนาดเล็ก หัวมีขนาดปานกลาง จำนวนกลีบต่อหัวประมาณ 11 - 13 กลีบ แต่ละกลีบมีขนาดเท่ากัน เนื้อในสีขาว มีกลิ่นฉุนและรสจัด เช่น พันธุ์พื้นเมืองศรีสะเกษ เป็นต้น

2. พันธุ์กลาง อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 90 - 120 วัน ลักษณะลำต้นอวบใหญ่ หัวโตกว่าพันธุ์เบา กลีบมีขนาดแตกต่างกัน กลีบชั้นนอกมีขนาดโตกว่ากลีบชั้นใน หัวและกลีบสีม่วง กลิ่นฉุนปานกลาง เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกมาก เช่น พันธุ์พื้นเมืองเชียงใหม่ เป็นต้น

3. พันธุ์หนัก อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 150 วัน ลักษณะลำต้นอวบใหญ่ ใบขนาดใหญ่และหนา หัวขนาดใหญ่ กลีบโตเปลือกหุ้มสีชมพู น้ำหนักดี กลิ่นไม่ฉุนฉุน เช่น พันธุ์จีนหรือไต้หวัน เป็นต้น

การเตรียมพันธุ์

เนื่องจากพันธุ์กระเทียมมักจะมีราคาแพงในช่วงฤดูกาลปลูก ดังนั้นเกษตรกรที่ปลูกกระเทียมเป็นอาชีพควรจะเก็บกระเทียมไว้ส่วนหนึ่งเพื่อใช้ทำพันธุ์ปลูกในปีต่อไป กระเทียมที่ใช้ทำพันธุ์ต้องแก่จัดและแห้งสนิท เลือกลักษณะที่หัวโต แน่น ไม่ฝ่อ ไม่มีโรคและแมลง โดยใช้หัวกระเทียมอัตรา 150 - 200 กิโลกรัมต่อไร่ หรือ 60 - 80 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับกระเทียมที่แก่กลีบแล้ว

การเตรียมดิน

กระเทียมชอบดินร่วนซุย ระบายน้ำดี และเป็นกรดอ่อนๆ โดยทั่วไปการเตรียมดินมี 2 แบบ ตามลักษณะการปลูก ดังนี้

1. การปลูกแบบยกแปลง การเตรียมดินแบบนี้มักนิยมใช้ในพื้นที่ที่การระบายน้ำไม่ดี โดยใช้แรงคนขุดหรือใช้เครื่องทุ่นแรงไถพรวนแล้วจึงยกแปลงโดยมีร่องน้ำอยู่ข้างแปลง ขนาดแปลงปลูกกว้าง 1 - 2.5 เมตร ระยะระหว่างแปลง 50 เซนติเมตร

2. การปลูกแบบไม่ยกแปลง เป็นการเตรียมดินทั้งผืนปลูกให้เต็มพื้นที่ วิธีนี้มักใช้กับดินร่วน หรือดินร่วนปนทรายที่มีการระบายน้ำดี

ควรใส่ปุ๋ยคอกที่แห้งดีแล้ว หรือปุ๋ยหมัก อัตราไร่ละ 1,600 กิโลกรัม เพื่อปรับปรุงสภาพดิน และช่วยให้กระเทียมงอกและแตกกอดีขึ้น

การปลูก

นิยมปลูกด้วยกลีบนอก เพราะจะให้ผลผลิตสูง และหัวขนาดใหญ่ ก่อนปลูกควรรดน้ำให้ดินชื้นแล้วจุ่มกลีบกระเทียมลงดินให้ลึกประมาณ 2 ใน 3 ส่วนของกลีบ ระยะปลูกที่เหมาะสมคือ 10 x 10 - 15 เซนติเมตร หากเป็นพันธุ์จีนใช้ระยะปลูก 12 x 12 เซนติเมตร หลังปลูกใช้ฟางคลุมแปลงเพื่อควบคุมวัชพืช รักษาความชื้นของดิน และลดความร้อนของแปลงปลูก

การดูแลรักษา

การให้น้ำ

ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยให้ครั้งแรกหลังปลูกเสร็จ และให้ครั้งที่สองประมาณ 2 สัปดาห์นับจากครั้งแรก จากนั้นให้ 7 - 10 วันต่อครั้ง หากสังเกตเห็นใบกระเทียมเริ่มเหี่ยว ต้องรีบให้น้ำทันที และงดให้น้ำก่อนเก็บเกี่ยวประมาณ 2 สัปดาห์

การให้ปุ๋ย

ให้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 13-13-21 อัตรา 50 - 100 กิโลกรัมต่อไร่ ตามความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ครั้งแรกใส่หลังจากปลูกเสร็จ และครั้งที่สองใส่เมื่ออายุประมาณ 60 วัน และควรให้ปุ๋ยยูเรียเพื่อเร่งการเจริญเติบโต หลังปลูกแล้วประมาณ 2 สัปดาห์

การกำจัดวัชพืช

การเตรียมดินที่ดีและการใช้ฟางคลุมแปลงจะทำให้วัชพืชมีโอกาสรู้นได้น้อย แต่หากมีวัชพืชขึ้นควรกำจัดโดยการถอน ตั้งแต่ระยะที่วัชพืชยังไม่โตเพราะจะถอนง่าย และไม่กระทบกระเทือนรากของกระเทียมมาก

การเก็บเกี่ยว

ควรเก็บเกี่ยวกระเทียมในระยะที่แก่จัด อายุประมาณ 100 - 120 วัน ลักษณะคือ ใบแห้งตั้งแต่ปลายใบลงมา มากกว่า 30 % ต้นกระเทียมเอนล้มนอนไปกับพื้นดิน 25 % ขึ้นไป จะได้กระเทียมที่มีหัวแกร่ง เก็บได้นาน

วิธีเก็บเกี่ยว

ให้ถอนต้นและวางผึ่งไว้ในแปลงโดยวางสลับให้ใบคลุมหัว ป้องกันไม่ให้ถูกแสงแดดโดยตรง ประมาณ 2 - 3 วัน ระวังอย่าให้ถูกฝน และน้ำค้างในเวลากลางคืน แล้วนำมาผึ่งลมในที่ร่ม ประมาณ 5 - 7 วัน ให้หัวและใบแห้งดี จากนั้นนำมาคัดขนาดและมัดจุกแล้วนำไปแขวนไว้ในโรงเรือนเปิด หรือใต้ถุนบ้านที่มีการถ่ายเทอากาศดีประมาณ 3 - 4 สัปดาห์ ให้กระเทียมแห้งสนิท แล้วจึงนำไปเก็บรักษาหรือจำหน่ายต่อไป

โรคที่สำคัญ

1. โรคแอนแทรคโนส ลักษณะอาการ ใบมีแผลจุดสีเขียวมืด ขยายกว้างเป็นวงกลม เนื้อเยื่อบริเวณแผลยุบตัวลง มีจุดสีดำเล็กๆ เรียงซ้อนเป็นวงอยู่ในบริเวณแผล ถ้าโรคเกิดรุนแรงแผลจะขยายมาชนกันเป็นแผลใหญ่ ทำให้ใบหักพับลงและแห้งตาย **ป้องกันกำจัดโดย** ก่อนปลูกควรไถพรวนตากดินและปรับปรุงดินด้วยปูนขาว แซ่ต้นกล้าหรือหัวพันธุ์ในสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น โพรคลอราซออย่าปล่อยให้น้ำขังในแปลง เก็บส่วนที่เป็นโรคไปทำลายให้ห่างจากแปลงปลูก และปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียนเพื่อลดการระบาด

2. โรคใบจุดสีม่วง ลักษณะอาการ ใบเป็นแผลรูปร่างคล้ายกระสวยสีม่วงซีดๆ แผลขยายตัวรูปวงรีตามความยาวใบ ทำให้ใบหักพับและแห้งตาย สาเหตุเกิดจากเชื้อรา **ป้องกันกำจัดโดย** เลือกพันธุ์ปลูกที่ปราศจากโรค ดูแลแปลงปลูกให้สะอาด เก็บส่วนที่เป็นโรคไปทำลาย และควรปลูกพืชอื่นหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรโรค

แมลงศัตรูที่สำคัญ

1. ไรขาวหรือไรหอมกระเทียม ดูดกินน้ำเลี้ยงตามใบพืชทั้งอ่อนและแก่ทำให้ใบยอดพันกัน **ป้องกันกำจัดโดย** คลุกกลีบกระเทียมด้วยกำมะถันผงก่อนปลูก และหมั่นตรวจดูแปลง หากพบว่ากระเทียมแสดงอาการดังกล่าวให้รีบถอนทิ้ง

2. เพลี้ยไฟหอม ดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบ ทำให้เป็นจุดสีขาวซีด บางครั้งใบซีดขาวและเหี่ยวแห้ง **ป้องกันกำจัดโดย** บำรุงต้นกระเทียมให้แข็งแรง และใช้กับดักกาวเหนียวเพื่อช่วยลดการระบาด

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ปรึกษา :	นายวุฒิชัย ชินวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี นางมาลินี ยუნานนท์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
เรียบเรียง :	นางปารัตน์ ธรรมธร ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมพืชผักและเห็ด นายพยุห์ แก้วคุณ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ กลุ่มส่งเสริมพืชผักและเห็ด สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
บรรณาธิการ :	นางสาวพนิดา ธรรมสุรักษ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร นางสาวอำไพพงษ์ เกษะเทียน นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการ กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ออกแบบ :	นายเรืองเดช ศรีวิวัฒน์ นายช่างศิลป์ปฏิบัติงาน กลุ่มศิลปกรรมส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
พิมพ์ที่ :	กลุ่มโรงพิมพ์ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ปีที่พิมพ์ :	พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2564 จำนวน 1,000 แผ่น
จัดพิมพ์ :	กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์